

Izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, ob 5 zjutraj, ob ponedeljkih ob 8 dopoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Val depisti naj se pošilja uroditelju lista. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. Lastnik konsorcijski list „Edinost“. — Tisk tiskarne „Edinosti“, vplavne zadruge z omejenim poročtom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-87.

Naročnina znaša: Za celo leto K 24—
za pol leta „ 12—
za tri meseca „ 6—
Za nedeljsko izdajo za celo leto 2-20
za pol leta 2-60

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinosti“ za Primorsko

„V edinosti je moč!“

Posamezne številke „Edinosti“ se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene kolone

Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 10 vin.

Osmrtice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov mm po 20 vin.

Oglasi v tekstu lista do pet vrst K 5—

vsaka nadaljna vrsta „ 2—

Mail oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev.

Oglase sprejema inšerati oddelk „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošilja v pravi list. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Uprava in inšerati oddelk se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštnoštevilni račun št. 841.652.

Zločinski atentat na prestolonaslednika

Prestonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand in njegova soproga vojvodinja Sofija Hohenberška mrtva.

Atentat z bombo ponesrečen. - Prestolonaslednik in soproga ustreljena z browningom. - Oba atentatorja ujeta. - Avstrijska vlada pred enim tednom po srbskem poslaniku obveščena o nameravanem atentatu. - Splošno žalovanje po vsej monarhiji.

Prvo poročilo o atentatu.

SARAJEVO, 28. (Kor.) Ko sta se nadvojvoda Franc Ferdinand in njegova soproga vojvodinja Hohenberg, peljala danes dopoldne na sarajevski rotovž, je bila vržena proti avtomobilu bomba. Prestolonaslednik in njegova soproga nista bila ranjena, bila pa je ranjenih cela vrsta oseb. Atentator, neki črkostavec iz Trebinja, je bil aretiran. Po slovesnem sprejemu v mestni hiši, se je prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand s soprogo odpeljal z avtomobilom po mestu. Tedaj je bil izvršen ponoven atentat. Nekaj gimnazijec je ustrelil z browning-revolverjem na prestolonaslednika in njegovo soprogo in ju oba težko ranil. Avtomobil je odpeljal nato v konak (vladno palačo). Prestolonaslednik in njegova soproga sta bila mrtva. Drugi atentator je bil tudi aretiran. Razkačena množica je oba atentatorja skoraj linčala.

Cesar obveščen o atentatu.

ISCHL, 28. (Kor.) Cesarja so takoj obvestili o smrti prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegove soproge. Silno pretresen, je ukrenil vse za povrnitev v Schönbrunn.

Prvi vtisk na Dunaju.

DUNAJ, 28. (Kor.) V prvih popoldanskih urah se je razširila vest, da je bil izvršen na prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegovo soprogo atentat v Sarajevu. Proti tretji uri popoldne je dospela uradna potrditev te vesti. Pretresujočo vest so posebne izdaje listov takoj naznanile vsemu mestu. Vse veselice so bile takoj odpovedane. Povsod vlada velikanska potrost. Enako se poroča tudi iz provincijalnih mest.

Kdo sta atentatorja?

SARAJEVO, 28. (Kor.) Atentator Gavrilo Princip, ki je ustrelil prestolonaslednika in njegovo soprogo, je 19 let star, rojen pa v Grahovem v livenskem okraju v Bosni. Pri zaslišanju je izpovedal, da je dalje časa študiral v Belgradu. Povedal je, da je že dalje časa nameraval umoriti kako višjo osebo, in to iz nacionalističnih motivov. Čakal je danes na Applovem nabrežju, da bi se pripeljal mimo prestolonaslednika.

Avtomobil je moral zaviti v bližnjo Franc. Josipovo ulico in se moral zmanjšati hitrost vožnje. Ker se je nahajala v avtomobilu tudi soproga prestolonaslednika, vojvodinja Sofija Hohenberška, se je trenutek pomislil, potem je pa hitro ustrelil dvakrat. Atentator je tajil, da bi imel sokrivce.

Črkostavec Nedeljko Čabrinović, čigar atentat z bombo se je ponesrečil, je star 21 let. Ko je bil zaslišan, je izjavil, da je dobil bombo od nekega anarhista v Belgradu, čigar imena pa da ne pozna. Tudi Čabrinović je tajil, da bi bil imel sokrivce. Pri zaslišanju se je kazal Čabrinović zelo ciničen. Po atentatu je Čabrinović skočil v Miljaško (reko, ki teče skozi Sarajevo), da bi pobegnil. Policijski stražniki in druge osebe iz občinstva so skočile hitro za njim in so ga prišli. — V bližini kraja, kjer se je izvršil drugi atentat, so našli bombo, ki ni eksplodirala. To bombo je najbrž vrzel od sebe neki tretji atentator, ko je videl, da se je posrečil Principov atentat.

SARAJEVO, 28. (Izv.) Prvi atentat je bil izvršen, ko sta se prestolonaslednik in njegova soproga peljala na magistrat. Bilo je okoli 10 dopoldne. Atentator je vrzel izza nekega oglja steklenico, ki je priletela naravnost proti avtomobilu. Prestolonaslednik je instinktivno dvignil roko in tako odbil steklenico. Avtomobil se je peljal potem naprej in se k sreči ušel nesreči. Ko pa se je pripeljal avtomobil, v katerem je bilo prestolonaslednikovo spremstvo, je steklenica že padla na tla in eksplodirala s strahovitim pokom. Steklenica je bila napolnjena z žebili in sekanim svincom. Okoli 20 oseb je bilo pri tej priliki težko, oziroma lahko ranjenih. Občinstva se je polastila takoj strahovita panika. Vse je bežalo prekipek. Prestolonaslednikov avtomobil je med tem že privozil pred rotovž.

Bled kakor smrt, je izstopil prestolonaslednik iz voza. Visoko zravnran je ponudil svoji soprogi roko, ki je bila vsa drhteča in napol onesveščena na rotovž. Tamkaj so že čakali visoka gosta vsi občinski svetniki z županom na čelu, silno konsternirani radi došlih vesti. Nadvojvoda in njegova soproga sta stopila pred župana Čurčevića, ki je hotel takoj prirediti svoj patriotični govor. Toda prestolonaslednik ga je takoj v trenutku prekinil. S trdim in povzdignjenim glasom mu je zaklical: »Prišel sem k vam v goste, a v mestu se me obmetava z bombami. Sedaj prične!« Župan Čurčević je nato govoril s tresočim se glasom in komaj končal svoj govor. Nadvojvoda in njegova soproga sta se med tem že nekoliko pomirila in se mirno razgovarjala med seboj in po sprejemu tudi z občinskimi dostojanstveniki, ki so bili v nadvojvodovi okolici, ki so ga svariili, naj v očigled prvemu atentatu ne nadaljuje svojo vožnjo po mestu. Toda prestolo-

naslednik je odbil njih svarilo, češ, da se nikogar ne boji.

Tako je avtomobil po sprejemu na rotovžu zavozil potem ob Applovem nabrežju. Tam je bil nato izvršen drugi atentat. Okoli 11.20 dopoldne sta padla zopet nenadoma dva strela. Atentator Gavrilo Princip, 18letni gimnazijec, je z browning samokresom izstrelil dva strela. Prvi strel je zadel nadvojvodinjo Hohenberg in sicer v spodnji del telesa. Kroglica je prevrtala črevesa in želodec in obitčala potem v hrbtenici. Nadvojvodinja se je s strahovitim krikom dvignila in se vrgla čez prestolonaslednika, da ga brani. Druga kroglica je zadel prestolonaslednika in sicer v vrat, v glavno žilo odvodnico. Kri je curkoma brizgnila po avtomobilu. Strahovita panika med občinstvom. Policija in vojaštvo sta bila takoj na mestu in sta pomirila občinstvo. Atentator Princip je z revolverjem v roki skočil čez cesto naravnost v reko Miljačko, hoteč pobegniti. Toda policija in več ljudi iz občinstva je skočila za njim in so ga naposled izvlekli iz vode in aretirali.

V avtomobilu prestolonaslednika je sedel tudi šef generalnega štaba baron Hötzendorf, ki pa ni bil ranjen in je takoj po katastrofi odredil vse potrebno, da so prepeljali avtomobil pred vladno palačo. Prestolonaslednik in njegovo soprogo so nato odnesli v salonsko sobo in takoj poklicali zdravnike, ki pa niso mogli konstatirati drugega, kakor da sta prestolonaslednik in njegova soproga že mrtva. Kmalu nato je že prišel vojaški kurat Črnek in molil posmrtno molitve.

Sprejem nadvojvode in soproge v Sarajevu.

SARAJEVO, 28. (Kor.) Sprejem nadvojvode Franca Ferdinanda in soproge na magistratu se je vršil popolnoma po načrtu. Visoka gosta sta prišla ob 9.50 z dvornim vlakom. Pred Filipovičevim taborom sta sprejela nadvojvodo in soprogo dež. šef FZM Potiorek in korni poveljnik, G. d. I. pl. Appel. Med vožnjo od tod na magistrat, se je izvršil, kakor smo že poročali prvi atentat. — Po atentatu, sta se peljala visoka gosta med veliko množico, ki jih je vzharno pozdravljala, posebno še ko se je zvedelo, da sta se nadvojvoda in soproga srečno rešila pri prvem atentatu. — Gosta sta se pripeljala srečno na magistrat.

Na magistratu je sprejel visoka gosta župan Fehim Efendi Čurčić v spremstvu vseh občinskih svetnikov z viharinimi živili klici.

Nagovor župana sarajevskega na nadvojvodo in soprogo.

SARAJEVO, 28. (Kor.) Župan sarajevski je nagovoril gosta sledeče: Vaša c. kr. Visokost! Vaša Visokost! Veliko veselje navdaja naša srca visoki obisk našega glavnega mesta in srečni smo, da nam je dana prilika izraziti se osebno, da nam visoka gosta lahko bereta iz obraza globoka čustva ljubezni in udanosti, globoke privrženosti in neomajne zvestobe podložnikov in naše pokorščine do cesarja in kralja in do naše vladarske hiše Habsburško-Lotrinske, čustva, ki izražajo našo toplo hvaležnost za milosti in očetovsko skrb, ki se nam je izkazovala kot zadnjemu biseru krone naši ljubi domovini Bosni in Hercegovini in glavnemu mestu Sarajevu. Blagoslovljeni sadovi te visoke milosti in očetovske skrbi v naši ljubi varstvu deželne uprave izročeni domovini so dela in procvit in razvoj naše domovine in deželne mesta Sarajeva z vsemi kulturnimi in gospodarskimi sredstvi, ki služijo splošnemu blagru in so kras in kinč naše slavne monarhije. Vse meščanstvo deželne glavnega mesta Sarajeva je v tem trenutku srečno in se veseli tega dogodka in navdušeno pozdravlja visoka gosta v globokem prepričanju, da bo prineslo bivanje visokih gostov v našem mestu Sarajevu še nove naklonjenosti v nosti v prid našemu napredku in blagostanju in nas zavezalo k še večji globoki hvaležnosti in lojaliteti, ki navdajajo naša hvaležna srca vedno in povsod. V tem navdušenju kličejo naša srca: »Dobrodošli! Naj živi naš ljubljani visoki gost, c. i. kr. Visokost presviti G. nadvojvoda prestolonaslednik Franc Ferdinand in N. Visokost vojvodinja Sofija Hohenberg!« Bog ohrani V. c. i. kr. Vel. našega milostljivega vladarja cesarja in kralja Franca Josipa I.

Odgovor nadvojvode Franca Ferdinanda.

S posebnim veseljem sprejemam zagotovilo vaše neomajne zvestobe in privrženosti do N. V. našega milostljivega cesarja in kralja. Zahvaljujem se vam, g. župan, pristrčno razveseljen nad pozdravom in ovacijami, ki jih je pridelilo ljudstvo meni in moji soprogi, posebno še, ker uvidim v njih poseben izraz veselja, da se je atentat ponesrečil. Odkritosrčno zadoščenje me navdaja, da mi je dana možnost, da sem se osebno prepričal za časa kratkega bivanja v vaši sredi o razveseljivem razvoju in napredku dežele, za katere procvit in razvoj sem se vedno živahno zanimal.

V srbsko-hrvatskem jeziku je nadaljeval nadvojvoda. Prosim vas, da izročite prebivalstvu tega lepega deželnega mesta moje prisrčne pozdrave in zagotovilo, moje nesprenemljive naklonjenosti.

Po odgovoru nadvojvode
se je videlo, da sta nadvojvoda in soproga nekoliko razburjena, kazala pa sta veselo razpoloženje in sta ljubivo božala hčerko ravnatelja deželnega zbora Hilmi bega Kapetanovića, ki je izročila po nagovoru gospe vojvodinji krasen šopek.

Ko sta visoka gosta ogledala po zadnjih pozdravih še krasno stebrišče na magistratnem dvoru, sta se napotila na pot naprej proti muzeju, na kateri poti se je izvršil zločinski napad, katerega žrtev sta postala.

Prvi atentat.

SARAJEVO, 28. (Kor.) K prvemu atentatu se poroča še sledeče: Prva bomba je bila tako zvana »Flaschenbombe« in je bila napolnjena z žebjili in z nasekanim svincem. — Eksplozija je bila strahovito močna. Pri neki trgovini v bližini eksplozije so bili železni zastori na več krajih popolnoma prebiti. Ranjenih je bilo okoli 20 oseb. Ranjenci imajo po večini lahke rane. Med ranjenci je neki gozdarski svetnik in njegova soproga, neki odvetniški koncipient in tudi več žensk in otrok. Tekom popoldneva se je zglasilo zopet še precejšnje število ranjenec, ki pa so imeli le lahke poškodbe. Deželni nadvojvoda Reich je dobil težke poškodbe na obeh nogah. — Stanje težko ranjenih še ni znano.

Drugi atentat. — Katastrofa.

SARAJEVO, 28. (Kor.) — Po obisku in svečanem sprejemu, po nagovoru župana in odgovoru nadvojvode na magistratu, je izrazil nadvojvoda željo, da bi se rad peljal najprej v garnizijsko bolnišnico, kjer je ležal težko ranjen podpolkovnik pl. Merizzi. In družba se je odpravila.

Koje zavil avtomobil nadvojvode iz nabrežja v Franc Josipovo ulico, sta padla hitro eden za drugim.

dva strela.

Učinek je bil strahovit — ljudje se v prvem hipu niso niti zavedli, kaj se je zgodilo. Nekateri niti niso slišali niso strelav.

Prvi strel

je zadel vojvodinjo Hohenberg, ki je padla svojemu soprogu v naročje. Kroglja je prodrla blazino na avtomobilu — vojvodinja je sedela na desni strani prestolonaslednika — in je zadela vojvodinjo v ledja. Učinek kroglje je bil strahovit, vojvodinja je izgubila takoj zavest.

Druga kroglja

ki je padla za prvo, je zadela nadvojvoda, v katerega naročju je ležala vojvodinja, v vrat in mu je prebila glavno žilo v vratu. Nadvojvoda Ferdinand je bil takoj mrtev. Cel prizor se je odigral bliskovito hitro.

Ker je ulica tam, kjer se je izvršil atentat precej ozka, je streljal atentator iz bližine. Atentatorja so zapazile neke dame, katerim se je mož zdel že pred sumljiv, ker se je tako čudno obnašal in postal z roko v žepu pred ovinkom. — Atentatorja so prijeli takoj po atentatu.

Po atentatu.

SARAJEVO, 28. (Kor.) Po atentatu je peljal nadvojvoda avtomobil takoj v konak. Prišla sta takoj višji štabni zdravnik dr. Arnstein in polkovnik zdravnik dr. Polazzo. Toda vsa pomoč je bila zaman. Vojaški kurat je opravil molitve za umirajoče.

Trupli so položili začasno v konaku na mrtvaški oder.

Vtisk na ljudstvo.

po atentatu je bil strašen. Mnogi se je polastila silna razburjenost. Videlo se je mnogo ljudi, ki so jokali. Žalost v mestu je nepopisna, ljudstvo je popolnoma potrto. Povsod so razobesili črne zastave. Na obeh krajih, kjer sta se izvršila atentata, se je zbirala cel dan številna množica, ki se je živahno razgovarjala o atentatih, o posledicah o poteku dogodkov in o atentatorjih.

PODLISTEK.

Rdeči mlin.

Roman. — Spisal Xavier de Montépin.

— Gospe markiz ije slabo, — mu je pošepetal, — prosim pridite takoj.

Ob tej nepričakovani vesti je Tankred pobledel in kri se mu je hotela ustaviti v žilah. Hitro je zapustil igralno sobo in pohitel skozi gruč gostov k svoji soprogi.

Ko je prišel marki d'Herouville v salon, kjer sta se nahajala markiza de Langeve in Pavlina, je bilo mladi gospe že bolje. Druga križa je minila skoraj tak hitro kakor prva, vendar pa je bilo še videti na Pavlininem licu sledove pravkar prestane bojazni.

Podala je roko Tankredu.

— Saj ni bilo nič, dragi moj, — je rekla smehljaje. — Gospod grof de Riesx, ti je, ne da bi hotel, najbrž pretemno naslikal mojo mimogredočo slabost. Prestrašil te je, vidim na tvojem obrazu, kajti bolj in bolj v vznešeni nego jaz sama.

— Toda kaj s eje pa vendar zgodilo? — je vprašal Tankred.

— Nič, dragi moj, — je rekla mlada gospa. — Dvakrat me je napadla neka neznanca slabost, ki se je ne morem razložiti, ne da bi bila prav tako, kakor je prišla, ne da bi bila zastavila kak sled...

— Pa ali je tudi to resnica? — je vprašal Tankred še vedno nemirno.

Prestolonaslednik po prvem atentatu.

SARAJEVO, 28. (Izv.) Pri prvem atentatu je bil težko ranjen tudi podpolkovnik Maroczy in sicer od kosa bombe. Prepeljali so ga takoj v garnizijsko bolnišnico. Po prvem atentatu so državni funkcionarji, predvsem še deželne bosenke vlade, general Potiorek, prosili prestolonaslednika, naj se po sprejemu na magistratu nikar ne vrne v mesto in ne nadaljuje svoje vožnje. Tej prošnji se je pridružila tudi vojvodinja Hohenberg, a bilo je vse zaman. Prestolonaslednik je izjavil, da hoče naprej, ker hoče obiskati težko ranjenega podpolkovnika Maroczyja. Prvi atentat se je izvršil le v kratki daljavi od rotovža, tako, da so občinski svetniki, ki so čakali na sprejem prestolonaslednika, natančno videli ves dogodek. Pri sprejemu prestolonaslednika je vladalo strahovito razburjenje in je župan komaj izgovoril svoj govor. Ko je župan Curčević končal svoj govor, sta policijski in deželni šef zopet prosila prestolonaslednika, naj se vrne v vladno palačo, a vse zaman. Avtomobil se je pričel pomikati naprej in zavil po Applovem nabrežju. Prišedi v Franc Jožefovo ulico je vozil jako počasi in tu je izvršil Gavrilu Princip svoj atentat. Atentator se je dal čisto mirno aretirati. Prvi strel je zadel vojvodinjo Hohenberg od desne strani in ker je padel iz neposredne razdalje, jo je strahovito razmesaril. Vojvodinja Hohenberg je z groznim krikom padla na prestolonaslednika in se takoj onesvestila. V tem hipu je hotel prestolonaslednik vstati in je dvignil svoje roke. A počil je še drugi strel in raztrgal njegovo glavno žilo odvodnico na vratu. Policijska se je z golimi sabljami v rokah vrgla na atentatorja, ki pa se je dal čisto mirno aretirati. Občinstvo ga je strahovito preteplelo. Policijska je nato vklepala. Prestolonaslednik je umrl neposredno v avtomobilu, dočim je vojvodinja Hohenberg še živeła, ko so jo prepeljali pred vladno palačo. Toda umrla je kmalu nato že čez par minut. Obe trupli sta razpoloženi sedaj na odru v salonski dvorani vladne palače. Z Dunaja pridejo že tekom današnjega dne zdravniki, da balzamirajo trupla. Najbrže bosta nadvojvoda in njegova soproga prepeljana na Dunaj šele v četrtek ali petek. V Sarajevu vlada še zvečer strahovito razburjenje.

Vest o atentatu na Dunaju.

DUNAJ, 28. (Izv.) Uradna »Wiener Zeitung« je izdala danes v posebni izdaji sledečo objavo: Njegova cesarska Visokost nadvojvoda Fran Ferdinand, je bil danes v nedeljo, 28. t. m. dopoldne, v Sarajevu težko obstrljen in je kmalu nato preminul. V oficijalnem poročilu ni niti besedice o smrti vojvodinje Hohenberg in to radi tega, ker ni pripadala cesarski hiši. Zatrjuje se, da bosta prestolonaslednik in njegova soproga pokopana skupno v kapucinski cerkvi.

DUNAJ, 28. (Kor.) Poročilo o atentatu in o smrti prestolonaslednika nadvojvode Frana Ferdinanda in njegove soproge je prišlo na Dunaj ob 4 popoldne in se je nenadoma razširilo po celem mestu in okolici. Ljudje početka niso verjeli, toda ko so se uverili, da je resnica, se je polastila ljudstva velika razburjenost. Na posameznih hišah so razobesili takoj črne zastave.

Na letalnem je bilo poročilo o atentatu že ob 4. uri na 4 pop. Vest so smatrali kot prazno govorico, ki je nastala vsled pretirane ljudske govornice. Zato se je letalna tekma nadaljevala. V dvorni loži je sedel nadvojvoda Karl Albert. Ko je dobil oficijelno poročilo o atentatu, je takoj zapustil letalno polje. Tekma je bila takoj ustavljena.

Sledovi belgrajske policije.

DUNAJ, 28. (Izv.) V političnih krogih se zatrjuje, da je bila belgrajska policija že pred par dnevi na sledi nekaterim sumljivim eksaltiranim mladeničem, ki so se razgovarjali o prihodu prestolonaslednika v Bosno. Zatrjuje se celo, da je srbski poslanik na Dunaju, Jovan Jovanović radi tega že pred par dnevi poiskal zunanje ministrice grofa Berchtolda in ga uradno obvestil, naj se povodom prihoda prestolonaslednika v Bosno odrede najstrožje in najnatančnejše odredbe. Na drugi strani pa se tudi govori, da so civilne oblasti na današnji dan kljub vsem opominom precej zanemarjale svojo službo, čeravno je bilo v Sarajevu vse polno dunajskih detektivov. Baje varstvena služba tudi zato ni bila tako natančna, ker je imel obisk prestolonaslednika vojaški značaj in so zato vojaški krogi odločno odklanjali preveliko sodelovanje civilnih oblasti.

Predzgodovina atentata.

SARAJEVO, 28. (Izv.) O predzgodovini atentata se v Sarajevu govori in pripoveduje sledeče: Že pred enim tednom je dobila policija anonimna poročila, da se pripravlja na nadvojvoda Franca Ferdinanda, ki je prihajal na bosenke manevre, atentat. Podobno obvestilo je baje dobil tudi prestolonaslednik Franc Ferdinand. Prestolonaslednika so zato svarili, naj nikar ne gre v Bosno. Nadvojvoda je hotel obdržati svojo soprogo doma, a ta je vztrajala pri tem, da hoče biti ob strani svojega soproga. Tako sta faktično odpotovala oba v Bosno, otroci pa so ostali na posestvu prestolonaslednika v Konopištu. Sarajevska policija je pričela že pred par dnevi z natančno in strogo parustracijo ljudi, ki so se ji zdeli sumljivi. Poroča se, da je bilo že tekom včerajšnjega dne aretiranih okoli 30 oseb. Ob Applovem nabrežju so našli nato še eno bombo, ki pa še ni eksplodirala, iz česar se sklepa, da sta prvi atentator Princip in pa drugi atentator Cabrinović imela še kake druge komplice, ki so bili pripravljeni za slučaj, če bi se ponesrečila prva dva atentata. V policijskih krogih se zatrjuje, da gre brezdvomno za zaroto, koje niti peljejo naravnost v Beograd.

Zadnja poročila.

Zekaj ni policija dovolj skrbela za varnostne odredbe?

SARAJEVO 29. (Izv.) Sarajevska policija na izrecno željo prestolonaslednika ni odredila skoro nikakih varnostnih odredb, ampak je prepustila vse vojaštvu. Celo potem, ko je bil že izvršen prvi atentat, prestolonaslednik ni hotel, da bi policija preskrbela kako posebno varstvo za njega, oziroma da bi izčistila ulice.

Poslovitev prestolonaslednika od njegovih otrok.

DUNAJ, 29. (Izv.) Nadvojvoda Franc Ferdinand se je, predno je odšel nadzirat manevre v Bosno, silno težko poslovil od svojih otrok, ki so se nahajali v gradu Hlumeč. Predno se je podal na pot v Bosno, se je tudi dolgo mudil s svojo soprogo v gradu Belvedere na Dunaju, in je bil izredno ginjen. Njegovi otroci so bili še danes obveščeni o strahoviti nesreči, ki jih je zadela in njihov stric, knez Muthenau jih je spremljal na Dunaj.

Novi prestolonaslednik.

DUNAJ, 28. (Izv.) Novi prestolonaslednik nadvojvoda Karel Franc Jožef, ki je poročen z nadvojvodinjo Zito, je bil v gradu Reichenau, kjer se je nahajal, že ob 1 popoldne obveščen o dogodku v Sarajevu. Novi prestolonaslednik se je takoj podal na Dunaj, kjer ga je obvestil o dogodku še uradni dvorni ceremonijar knez Montenuovo.

Sporočila cesarju.

ISL, 29. (Izv.) Prvo sporočilo o strahovitem dogodku v Sarajevu je podal cesarju njegov dvorni adjutant, grof Paar. Cesar je bil seveda popolnoma konsterniran in ni mogel opoldne zavzeti niti najmanjše stvari. Poročila, ki so došla v ISL, se nekoliko razlikujejo od ostalih poročil. Po teh vestih je skočil atentator Princip na stopnico avtomobila in ustrešil najprej prestolonaslednika in sicer naravnost v glavo. Nato je pomeril na vojvodinjo Hohenberg in jo zadel v obraz.

de Rieuxom, prihodnjega pa obljubljam vam.

Tu je pogledala markiza d'Herouvilleova.

— Ljuba Matilda, — je rekla, — prevzamem obveznost, ki jih ne boš mogla izpolniti! Odidemo takoj.

— Že! — je vzkliznila Matilda z odkritim obžalovanjem; — saj vendar še ni čas, da bi odšli! Glej, sestra, saj prihajajo še gostje...

— Saj bi tudi jaz ne mislila na to, da bi ti kvarila zabavo, ko bi me ne silila najnujnejša potreba, — je odgovorila Pavlina. — Ne krivi me egoizma, dete moje; odidemo le zato, ker se ne počutim dobro.

Matilda je prisrčno ljubila svojo svakinjo, kar je pokazala tudi ob tej priliki, kajti podvzela se je, ne da bi še dalje mislila na ples in zabavo, da bi pomagala Pavlini.

— Gospica, — je nadaljeval napačni Cavaroc, — ker se moram danes odreči izpolnitvi obljube, ki mi je bila vzrok velike radosti, mi dovolite, upam, da vas smem spomniti vaše obljube, kakor hitro me zopet doleti čas, da vas najdem v družbi.

— Brez dvoma, gospod, — je odgovorila Matilda. — Dolgujem vam menet in gotovo izpolnim svojo obljubo.

Skrivnostni plesalec se je poklonil svoji plesalki in obema damama, markizi de Langeec in markizi d'Herouville, ter se je nato izgubil med množico.

Po preteku desetih minut se je vrnil Tankred k damam.

— Voz čaka pred hišo, — je dejal.

Prihod cesarja na Dunaj.

DUNAJ, 29. (Izv.) Cesar pride danes ob 1/212 na Dunaj. Ker je vest o strahoviti nesreči delovala nanj jako slabo, odide takoj po pogrebu zopet nazaj v ISL, kar se zgodi najbrže 12. julija.

Pogreb prestolonaslednika.

DUNAJ, 29. (Izv.) Smatra se, da prišeta trupli prestolonaslednika in njegove soproge šele v petek na Dunaj. Pogreb se bo najbrže vršil 9. julija. Trupli ne bosta pokopani v kapucinski cerkvi na Dunaju, ampak na gradu Artstetten, kjer je dal prestolonaslednik šele pred kratkim zgraditi svoje rodbinsko pokopališče.

Protisrbske demonstracije v Zagrebu.

ZAGREB, 28. (Izv.) V Zagrebu se je vršila danes velika narodna slavnost, ki pa je bila prekinjena takoj, kakor hitro je došla žalostna vest iz Sarajeva. Na poslopih, kjer so bile poprej razobešene narodne zastave, so takoj zavrhale žalne zastave. Frankovci so dogodek v Sarajevu takoj porabili za velike demonstracije proti Srbom. Močne frankovske čete so se pomikale po ulicah in skušale napasti hiše vseh uglednejših Srbov. Po ulicah so se razlegali klici: »Doli s Srbii! Doli z morilci!« Vse je že kazalo, da pride do jako žalostnih dogodkov. Končno je došla policija in razgnala frankovsko množico. Zvečer je mesto še vedno silno razburjeno.

Dunaj v žalosti.

DUNAJ, 28. (Izv.) Vest o smrti prestolonaslednika in njegove soproge je napravila na Dunaju strahovit vtis. Hiše imajo že razobešene žalne zastave. Jutri opoldne prispe iz ISL cesar. Cesar je pri sporočilu o tragični usodi prestolonaslednika in njegove soproge, z žalostnim glasom vzklikal: »Ničesar mi ne ostane več, tudi najbližje me mora zadeti!« Dvorni maršal je sporočil o katastrofi takoj vsem nadvojvodom, tako da bo zbrana jutri že vsa cesarska hiša na Dunaju. Truplo prestolonaslednika in njegove soproge dospe najbrže v sredo na Dunaj. Zunanji minister grof Berchtold, ki se nahaja na svojem posestvu na Moravskem, je dobil telegrafno obvestilo, naj pride takoj na Dunaj.

Tržaško mesto žaluje.

Vest o zločinskem atentatu na prestolonaslednika in njegovo soprogo, je napravila tudi v Trstu povsod neopisni vtis. Že dopoldne so se razširile po mestu najrazličnejše govornice, ki so povzročile med občinstvom, ki je imelo že tolikrat priliko pozdraviti prestolonaslednika z njegovo soprogo kot goste, silno razburjenje. Ničesar ni mogel verjeti, da je gola resnica, kar se je govorilo. Najprej so se razširile vesti, da je bil umorjen prestolonaslednik v Puli. Žalostna novica je šla od ust do ust in se bliskoma raznesla po vsem mestu. Ljudje so ugrabili vse mogoče. Šele proti večeru so došla natančnejša poročila, ki so povzročila med Slovenci silno žalost. Naši ljudje so trumoma oblegali naše uradništvo in prosili za pojasnila. Povedali smo jim, kar smo izvedeli v prvi naglici. Proti večeru je zavihrala na našem »Narodnem domu« prva žalna zastava v Trstu. — Samoposebi umevno so bile takoj odpovedane vse veselice.

Naravnost strahovit je bil vtis na naše ljudstvo, ki si v svoji dobroti kar ne more predstavljati takega strahovitega grozodejstva. Vsi se še spominjamo onih groznih dogodkov iz časa umora Njenega Velikanstva cesarice Elizabete. Kako se je dojmljivo tišči nečloveški čin našega ljudstva, vedo povedati posebni oni naši možje, ki so meseca in meseca prebili v ječah, ker se jim je njihovo ogorčenje pretvorilo nehoti v dejanju, ki jih ne dovoljujejo zakoni. Zabolelo je tudi včeraj in zapeklo v srcu naše ljudstvo in to tembolj, ker je videvalo toliko intolito krat tu med nami, v Miramaru in drugi naši slovenski tržaški okolici oba, ki naj bi bila kedaj vodila usodo avstrijskih narodov. In vojvodinja je bila vendar naše krvi — Čehinja!

V globoki žalosti je ostrmevalo naše ljudstvo nad tem strahovitim grozodejstvom, in da zabeležimo odjek vse te žalosti, naj kmenimo le besede, ki so se čule povsod, oamori si prišel, in ki kažejo, kako globoko sočustvuje naše ljudstvo z vsem, kar se dogaja v naši vladarski rodbini: ubogi, ubogi naš cesar!

Slovenski Trst je zastr v globoko nepopisno žalost!

Domače vesti.

Danes dopoldne izide od 10. do 11. ure dopoldne posebna izdaja »Edinosti«, ki bo poročala o nadaljnjih podrobnostih strahovitega atentata. Ta posebna izdaja se bo dobivala povsod tobakarnah, kjer se razprodaja naš list. — Okrog 4. ure popoldne izide druga posebna izdaja, ki se bo dobivala v veži »Narodnega doma« v mestu, v »Konsumnem društvu« pri Sv. Jakobu, v »Narodnem domu« pri Sv. Ivanu, v »Konsumnem društvu« v Rojani in v »Narodnem domu« v Barokovljah.

Volitve v Istri.

Z obžalovanjem čitamo v »Reškem Novem Listu«, da so nekateri »neodvisni« volilci v liburnijski mestni skupini postavili proti oficijalnemu kandidatu »Političnega društva za Slovence in Hrvate v Istri«, dr. Cervarju, protikandidata v osebi tržaškega odvetnika dr. Brnčiča.

Mi se danes nečemo spuščati v razmotrivanje o primernosti te protikandidature. Nam zadostuje, da je »Politično društvo za Slovence in Hrvate v Istri«, po zasljanju

volilcev dotične skupine postavilo svojega oficijalnega kandidata v osebi dr. Cervarja. Za tega oficijalnega kandidata mora glasovati vsak narodno zavedni Slovenec in Hrvat, ako neče zagrešiti najhujšega narodnega zločina, to je, kršenja po trebnih disciplin v tako resnem momentu. Brez discipline ni mogoče dosežati v političnih bojih uspehov. Nepokorščina proti političnemu vodstvu in kršenje discipline škoduje ne le v posameznih slučajih, ampak demoralizira volilce tudi za bodočnost! To bi morali pomisliti vsi, ki jim je za resničen napredek naše narodne stvari v Istri, in to bi morali posebno uvaževati oni, ki hočejo igrati vodilno ulogo med našim narodom.

Končno se obračamo prav posebno na slovenske volilce z nujnim pozivom, naj se ne dajo voditi po osebnih simpatijah in antipatijah, temveč se ravnajo po navodilih »Političnega društva za Slovence in Hrvate v Istri«, v zvesti da je le: v edinosti moč!

S samotnega brešja.

Notranji in zunanji delokrog koalficije. Videli smo, da so strokovne organizacije nekaki javni organi, ki varujejo nad vsemi delavskimi interesi: boljše delavcu plačo, skrajšajo delavni čas, uravnavajo vse izplačevalni sistem, izboljšajo metodo dela, izvajajo postavne predpise glede ureditve tovarn, skrbje za svoje člane v slučaju bolezni, nesreče, smrti, tativine in podobnih nezdod. Na Angleškem so odpravile ravno te organizacije brezmejno pijančevanje med tovarniškim proletariatom.

Iz tega sledi dvojna funkcija teh organizacij že sama po sebi: obrambna in oskrbovalna. Njih obstoj je torej socialno-politično kakor v narodno-gospodarskem oziru enako važen.

Na polju samopomoči so dosegli zlasti angleške Trade Unions (izg. Tredjunjens) velikanske uspehe, tako, da jih lahko prištevamo v tem oziru največjim javnim socialnim institucijam na Angleškem. — Imenujemo samo njih neštevilne podporne blagajne. — Angleži sicer nikjer ne rabijo besede »podpora«, ampak dosledno le »donation« (izg. donéjšen = dar, darilo) — konsumna društva, jedilnice, stavninske zadruge in izobraževalne zavode. Največ uspeha so imeli s svojimi dobrodelnimi blagajnicami, ki so veliko pripomogle k lepi društveni disciplini in k razvoju medsebojnega čuta solidarnosti. S temi napravami so priklenili mnogo članov za vedno k svojim organizacijam, ki bi drugače gotovo odpadli in drugi bi sploh hoteli pristopiti, kajti tedenski doneski niso ravno neznatni (1 K 20 v; pristopnina 18—36 kron.)

Strokovne organizacije na evropskem kontinentu se od svojih angleških sester razlikujejo v toliko, da skrbje one največ in v glavnem le za mezdni boj. Na Angleškem je polje samopomoči omejeno vsled tega, ker obstoji tam že več desetletij obvezno zavarovanje tako za slučaj bolezni, starosti, nezgode in invaliditete kot državna institucija, česar pred petimi leti še nobena druga država na svetu ni imela v taki popolnosti. Bismarck je prekosil v tem vse ostale. Šele pred nekaj leti je dobila Avstralija starostno zavarovanje, pred dvemi leti Francija, letos (1908) Anglija, sedaj je hočejo uvesti tudi v Avstriji. Pač so skrbje evropske sestre angleških Trade Unions za potovalno in brezposelno podpora, ali dostikrat so te naprave zelo pomanjkljivo izvedene.

Jako važno je vprašanje podpore brezposelnim, t. j. skrb za one, ki ne dobje opravila pod splošno veljavnimi pogoji. Bistvo brezposelnosti, kakor je razumevajo strokovne organizacije, obstoji namreč v tem, da ne more dobiti delavca dela pod normalnimi pogoji. Delo pod slabšimi pogoji je s prav zelo redkimi izjemami vedno lahko dobiti. Temu se organizacije upirajo, ker jih je izkušnja učila, da odnehanje enega delavca znižuje vrednost drugih. Zato podpirajo rajši takega delavca iz lastne blagajne, kakor da bi vplival njegov vzgled čenejšega dela na druge. Vsaših organizacija svoje člane naravnost sili v brezposelnost.

Prihaja-li kdo njenih udov in se pritožuje, da ga podjetnik ne plačuje tako, kakor njegovo delo zasluži, je prva skrb društva, da se peča s tem slučajem. Če se je organizacija prepričala, da je njen član v pravici, potemnapravi vlogo na naslov podjetnika, v kateri ga opozarja na ta slučaj. Se-li podjetnik ne zmeni za to in noče zvišati delavcu mezde, ukaže organizacija svojemu članu, naj delo takoj zapusti in ga vzdržuje sama toliko časa, dokler ne dobi svoji zmognosti primerno mesto kje drugje. Ako se organizacija ne more strinjati s pritožbo svojega uda, mu ničesar ne izplača, če je delo zapustil.

Da zapusti delavec svoje mesto, mu akakže lahko organizacija tudi iz drugih vzrokov: zaradi slabih prostorov, ali če je delo v podjetju ponehalo, tako da izjavi podjetnik, da more obdržati vse delavce le še tedaj, če se zadovolje z znižanjem mezde, ker mora tudi delavci čas znižati.

Parola organizacije je vedno: nihče ne sme sprejeti dela pod slabšimi pogoji, nego znašajo organizacije minimalne zahteve.

Tajnik podružnice mora vsak mesec poročati centrali o delavskem stanju, ki potem ta poročila medsebojno primerja in lahko odredi, da pošlje podružnica A svoje brezposelne delavce na svoje troške podružnici B, ki rozi, da v pravniki delavcev. V mnogih slučajih se obračajo namreč privatna in celo državna podjetja, kakor potrebujejo novih delavcev, neposredno do obstoječih organizacij, ki jim garantirajo zato, da jim pošljejo same

